

Ірина Дарманська

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту освіти та педагогіки вищої школи,
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, м. Хмельницький
<https://orcid.org/0000-0002-8212-7229>
irdar170276@ukr.net

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

У статті представлено педагогічний експеримент, проведений із метою перевірки ефективності системи формування управлінської компетентності майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти зі спеціальності 073 «Менеджмент» у процесі неперервної професійної підготовки. Методологічна основа системи побудована на концепції наступності та неперервності формування управлінської компетентності майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти, законах, закономірностях, підходах, загальних і спеціальних принципах управління. Розроблена система реалізовувалася через впровадження елементів структурно-функціональної моделі, загальних і спеціальних організаційно-педагогічних умов, інноваційних технологій, практичних методів і прийомів. Із метою перевірки ефективності створеної системи, дослідження охоплювало оцінювання рівня сформованості теоретичної та практичної складових управлінської компетентності майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти.

Автором обґрунтовано поняття та зміст управлінської компетентності, сформульовано мету експериментального дослідження, загальну та часткові гіпотези, описано методи математичної статистики, що використовувалися із метою обробки даних і визначення оцінки рівня сформованості управлінської компетентності, а також проаналізовано етапи проведеного дослідження. Представлено відсотковий розподіл відповідей слухачів магістратури контрольної та експериментальної групи за опитувальниками; показники обрахування якісних рівнів сформованості теоретичної та практичної складових управлінської компетентності, їх інтегральної оцінки на початку та в кінці формування експерименту; порівняльну динаміку сформованості складових управлінської компетентності. Описано результати проведеного підсумкового контролю, що підтверджують ефективність розробленої системи.

Ключові слова: педагогічний експеримент; управлінська компетентність; етапи експериментального дослідження; сформованість компетентності.

1. ВСТУП

Постановка проблеми. Результативність процесу підготовки слухачів магістратури зі спеціальності 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» передбачає сформованість управлінської компетентності. Під управлінською компетентністю розуміємо сукупність знань, умінь і навичок із теорії організації закладу освіти, побудови ефективної реалізації його структурних підрозділів, менеджменту, правових аспектів управління

закладом освіти, стратегічного та інноваційного управління, управління освітньою та виховною діяльністю, статутною діяльністю, трудовими ресурсами, змістом внутрішньошкільного документування, інформаційними зв'язками, техніки управління, аудиту та оцінювання управлінської діяльності, психологічних аспектів управління, соціальної та екологічної безпеки діяльності, застосування освітніх технологій, а також наявність особистісно-професійних якостей для власної самореалізації, спрямованих на бажання до самоудосконалення, професійного розвитку та самоактуалізації, якими директор школи має ґрунтовно володіти для організації як суб'єкт-суб'єктних відносин, так і для створення ефективного внутрішнього та зовнішнього середовища, застосування технологій управління, прийняття адекватних управлінських рішень.

Вважаємо, що невід'ємними складовими компонентами управлінської компетентності майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти є етична, комунікативна, конфліктологічна, психологічна, загальногалузєва, економічна, правова, предметно-методична, діагностична, навчальна, інформаційна, технічна компетентності, компетентність саморозвитку та продуктивної діяльності.

Рівень сформованості управлінської компетентності залежить від якості побудови освітнього середовища для слухачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, організації освітнього процесу та впровадження інноваційних підходів у систему надання освітніх послуг.

Перевагами застосування системного підходу до формування управлінської компетентності майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти є спроможність: розглядати проблему у комплексі та цілісності; виділити об'єкт дослідження та визначити різнорівневий вплив на нього; структурувати освітній процес; визначити функціональні обов'язки суб'єктів надання освітніх послуг; розглядати об'єкт з позиції множинності елементів; розкрити взаємодію елементів системи; розкрити зміст педагогічної системи; визначити методологічні поняття і методи; дослідити об'єкт з позиції

неперервності та наступності; будувати систему дослідження у вигляді структурно-функціональної моделі; визначити ієрархічність системи; отримати результати впровадження системи.

Доцільність створення системи формування управлінської компетентності майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти вбачаємо в тому, що вона сприятиме обґрунтуванню та удосконаленню змісту, напрямів підготовки майбутніх управлінців, побудові структурно-функціональної моделі та експериментальній перевірці її ефективності.

Провідна ідея дослідження, основні положення слугували базою для формування гіпотези, що полягає в тому, що фахова професійна підготовка майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти буде ефективною у разі, якщо процес формування управлінської компетентності буде визначатися технологією, що є комплексом теоретичних і методичних складників, системоутворюючих чинників, реалізація яких сприятиме забезпеченню високого рівня сформованості управлінської компетентності, спонукатиме до створення мотиваційного освітнього середовища та якісного надання освітніх послуг.

Загальну гіпотезу дослідження конкретизовано у часткових гіпотезах, які базуються на положеннях, що ефективність надання освітніх послуг майбутнім керівникам закладів загальної середньої освіти на засадах наступності й неперервності забезпечується створенням системи формування управлінської компетентності, а також розробкою навчально-методичного супроводу відповідно до визначених організаційно-педагогічних умов, таких як: зовнішні (програмне забезпечення спеціальності 073 «Менеджмент» із урахуванням сукупних компетентностей, що утворюють управлінську; адаптація теоретичного програмного забезпечення до практичної управлінської діяльності; міждисциплінарну інтеграцію) та внутрішні (позитивну мотивацію до оволодіння сукупністю компетентностей; ціннісні орієнтації у власній управлінській самореалізації та організації взаємовідносин між учасниками освітнього процесу), що: задовольняють потреби слухачів (другого)

магістерського рівня вищої освіти та науково-педагогічних працівників у якісному навчанні й наданні освітніх послуг; спонукають науково-педагогічних працівників до активних професійних дій; мотивують слухачів другого (магістерського) рівня до особистісної самореалізації; спрямовують слухачів другого (магістерського) рівня до здійснення власних аналітичних пошуків.

Тому метою здійснення експериментального дослідження було аналіз і перевірка ефективності авторської системи формування управлінської компетентності майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти. Запропонована авторська система базується на реалізації принципів наступності та неперервності у процесі підготовки слухачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми компетентнісного підходу у підготовці майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти досліджують такі науковці, як Р. П. Вдовиченко [1], В. М. Гладкова [2], Г. В. Єльнікова [3], В. І. Жигірь [4], Г. В. Зайченко [3], О. І. Мармаза [5], В. І. Маслов [3] та ін.

Мета статті. Метою статті є представлення результатів педагогічного експерименту щодо перевірки ефективності створеної авторської системи формування управлінської компетентності майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти.

2. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідження проводилось упродовж 2010–2019 рр. та передбачало наступні етапи:

На першому етапі (2010–2015 рр.) проаналізовано стан наукової та нормативно-правової розробленості проблеми формування управлінської компетентності майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти, досліджено практику функціонування вищих закладів освіти, що здійснюють підготовку слухачів другого (магістерського) рівня вищої освіти.

На другому етапі (2015–2017 рр.) проаналізовано підходи вищих закладів освіти України до підготовки майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти та формування у слухачів другого (магістерського) рівня управлінської компетентності; проведено аналіз практики організації освітнього процесу вищих закладів освіти, що здійснюють підготовку управлінців; проведено констатуючий експеримент із метою визначення рівня обізнаності слухачів магістратури у змісті ключових управлінських понять, оцінки власних потреб у формуванні управлінської компетентності, окреслення факторів блокування й сприяння ефективності реалізації управлінських дій, сформованості компетентностей, сукупних управлінській; створено робочу програму реалізації формульованого дослідження.

На третьому етапі (2017–2019 рр.) здійснювались експериментальна перевірка ефективності авторської системи формування управлінської компетентності майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти; систематизація, узагальнення та аналіз отриманих експериментальних даних; формулювання загальних висновків.

Під час проведення експериментального дослідження використовувалися наступні методи: емпіричні (спостереження, анкетування, тестування, індивідуальні та групові бесіди, аналіз освітньої діяльності слухачів другого (магістерського) рівня вищої освіти); статистичні (рейтингових оцінок, розрахунок Q статистики однорідності двох біноміальних вибірок, встановлення динаміки формування сукупних компетентностей, що утворюють управлінську, кількісний та якісний аналіз експериментальних даних).

В експериментальному дослідженні брали участь слухачі другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 07 Управління та адміністрування спеціальності 073 Менеджмент, до якого було залучено 47 студентів Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, 10 студентів Харківської гуманітарно-педагогічної академії та 36 студентів Черкаського національного університету імені Б.Хмельницького.

Вибірка з 46 осіб контрольної групи та 47 осіб експериментальної групи є

достатньою за кількістю для отримання результатів з точністю 95,0 %, з похибкою 12 %, а для заданої нами кількості анкетованих довірчий інтервал за рівнем значущості 95 % складає $\pm 12,01$ %.

З метою проведення якісного експериментального дослідження нами було виокремлено наступні критерії: мотиваційно-ціннісний із метою дослідження стану сформованості ціннісних орієнтирів у власній управлінській самореалізації та створення на цій основі мотиваційного середовища; когнітивно-змістовий, завдяки якого здійснюється дослідження програмного забезпечення спеціальності 073 Менеджмент, а також рівень реалізації міждисциплінарної інтеграції; практичний, що дозволяє дослідити рівень адаптації теоретичного програмного забезпечення до практичної управлінської діяльності; контроль-результативний, завдяки якого визначається особистісна готовність до реалізації управлінських функцій.

Дослідження спрямовувалося на оцінювання результатів сформованості теоретичної та практичної складових компетентностей, що утворюють управлінську. Тому запропоновані слухачам магістратури завдання були спрямовані на визначення рівня обізнаності у змісті компетентностей, якими має володіти майбутній керівник закладу загальної середньої освіти (теоретична складова) та визначення рівня практичного застосування компетентностей, якими має володіти майбутній керівник закладу загальної середньої освіти (практична складова). Для достовірності оцінювання результатів сформованості теоретичної складової компетентностей нами було окреслено 16 завдань, відповідно практичної складової – 32 завдання.

Завдання (теоретична та практична складова), що використовувалися для оцінювання рівня сформованості управлінської компетентності, побудовані за принципом відповідності змісту компетентностей, якими має володіти майбутній керівник закладу загальної середньої освіти. Тому вони дають можливість оцінити рівень сформованості 16 компетентностей (етичної, комунікативної, здоров'язберігаючої, саморозвитку, продуктивності, конфліктологічної, психологічної, загальногалузевої, економічної, правової,

предметно-методичної, діагностичної, навчальної, інформаційної, технічної, загально-професійної), остання з яких виокремлена нами для оцінки розуміння необхідності оволодіння переліченими компетентностями та визначення місця кожної у професійній діяльності.

Перший етап експериментального дослідження передбачав проведення первинної обробки даних анкетування – підрахунок відповідей, їх цифрову кодифікацію, визначення питомої ваги коефіцієнтів значущості, визначення відсоткового розподілу відповідей респондентів, визначення наявності або відсутності достовірної різниці в оціночних судженнях слухачів магістратури за блоками питань анкети шляхом розрахунку Q статистики однорідності двох біноміальних вибірок за формулою:

$$Q = \frac{P_1 - P_2}{\sqrt{\frac{P_1(1-P_1)}{n_1} + \frac{P_2(1-P_2)}{n_2}}}$$

де: p – відношення n (значення ознаки) до N (загальна кількість вибірки), відповідно до вимог наукової літератури [6].

Так, результати вхідного контролю у контрольній групі на початку формувального експерименту показали сформованість компетентностей із незначними відмінностями. Наприклад, здійснений відсотковий розподіл відповідей теоретичної складової за опитувальником показав, що слухачі магістратури контрольної групи дали 47,3% правильних відповідей, з них у межах 41,3 % – 47,8 % щодо комунікативної, здоров'язберігаючої, продуктивності, конфліктологічної, загальногалузевої, економічної, правової, предметно-методичної, діагностичної, навчальної, загально-професійної компетентностей, відповідно в межах 50 % – 54,3 % етичної, саморозвитку, психологічної, технічної. Відсотковий розподіл відповідей теоретичної складової за опитувальником експериментальної групи показав наявність 49,2 % правильних відповідей, з них у межах 40,4 % – 48,9 % щодо комунікативної, здоров'язберігаючої, продуктивності, психологічної, загальногалузевої, предметно-методичної, діагностичної, навчальної, загально-професійної компетентностей, відповідно в межах 51,1 % – 55,3 % етичної,

саморозвитку, конфліктологічної, економічної, правової, інформаційної, технічної.

Високий відсоток правильних відповідей обумовлений нормативними вимогами щодо навчання слухачів на другому (магістерському) рівні вищої освіти, що передбачають попереднє здобуття освітнього рівня «бакалавр», «спеціаліст», «магістр». Тобто слухачі, що здобувають кваліфікацію керівника закладу освіти, мають відповідний рівень педагогічної підготовки та орієнтуються в питаннях організації освітньої діяльності.

Разом із цим показник Q критерія на рівні значущості 1,64 показує недостатню сформованість управлінської компетентності студентів контрольної та експериментальної груп при оцінюванні теоретичної складової контрольної групи (-2,8998) та експериментальної (-0,8596), практичної складової контрольної групи (-0,4117) та експериментальної (0,1018).

Статистичні дані розподілу слухачів магістратури контрольної та експериментальної групи за якісними рівнями дають можливість виокремити загальні середні бали, що характеризують кожну складову управлінської компетентності. Так, загальний середній бал для теоретичної складової управлінської компетентності становить у КГ 7,6, ЕГ 7,9; практичної складової – КГ 15,9, ЕГ 16,0; інтегральна оцінка КГ 23,4, ЕГ 23,9, що свідчить про приналежність слухачів магістратури контрольної та експериментальної до рівня, що відповідає нижче середнього за усіма запропонованими складовими.

Таким чином, результати вхідного контролю показали недостатній для управлінської діяльності рівень компетентностей як у контрольній, так і експериментальній групах, про що свідчить значення Q критерія: теоретична складова -0,0393, практична складова 0,0514, інтегральна оцінка 0,0058 на рівні значущості 1,64.

Другий етап експериментального дослідження (підсумковий контроль) передбачав проведення обробки даних анкетування. Нами було здійснено підрахунок відповідей слухачів магістратури із їх відсотковим розподілом, визначено питому вагу коефіцієнтів значущості, загальний розподіл відповідей

за якісними рівнями та Q критерієм. Аналіз здійснювався відповідно до розрахунку Q статистики однорідності двох біноміальних вибірок за формулою, яку ми застосовували на етапі вхідного діагностування. Темпи змін результатів за відповідними розділами анкети здійснювався нами за показниками, визначеними на початку і в кінці експерименту, з використанням формули:

$$W (\%) = \frac{X_2 - X_1}{X_1} \times 100, \text{ де:}$$

W – величина темпів приросту;

X₁ – абсолютне значення вихідного показника;

X₂ – абсолютне значення кінцевого показника.

Так, здійснений нами підсумковий аналіз показав вищу сформованість управлінської компетентності як у контрольній, так і експериментальній групі порівняно з початком експерименту. Результати опитування слухачів магістратури контрольної групи, що стосувались визначення рівня сформованості теоретичного компоненту управлінської компетентності, показали наявність 63% правильних відповідей, експериментальної – 83,4 %. Відсотковий розподіл правильних відповідей показав переважну наявність правильних відповідей в експериментальній групі щодо сформованості загально-професійної компетентності – 89,4 %, що в контрольній групі становить 65,2 %. Так, порівняльна динаміка сформованості загально-професійної компетентності в експериментальній групі на початку та в кінці експерименту показує відсоткові зміни на рівні 100 %, у контрольній – 50 %. Отриманий імперичний показник Q критерія для загально-професійної компетентності більше критичного значення Q критерія і в експериментальній групі становить 16,7508, контрольній 4,0496, що свідчить про існуючі відмінності між результатами.

Розбіжності демонструють і підтверджують актуальність введеного нами спецкурсу «Управлінський практикум», завдяки якого у слухачів магістратури сформовані чіткі уявлення про компоненти управлінської компетентності, що мають мати обов'язкове місце у підготовці майбутнього керівника закладу

загальної середньої освіти. Це дозволяє зробити висновок про забезпеченість авторським спецкурсом мотиваційного середовища, що сприяє сформованості потреб в оволодінні компетентностями, які утворюють управлінську. Тобто слухачі магістратури експериментальної групи, орієнтуючись в змісті сукупних компетентностей, розуміють необхідність не тільки їх засвоєння, а й удосконалення протягом професійної кар'єри, так як усвідомлюють їх значення в реалізації управлінських функцій. Чинниками впливу на таку результативність є також структурування змісту підготовки слухачів магістратури експериментальної групи, що передбачало введення до навчального плану дисциплін, спрямованих на формування кожної компетентності, що утворюють управлінську. Також позитивний вплив на формування компетентностей було здійснено через структурування змісту навчальних дисциплін, його узгодження із змістом дисциплін, передбачених навчальним планом рівня «бакалавр», що вплинуло на уникнення повторів.

Здійснюючи розподіл слухачів магістратури контрольної та експериментальної групи за якісними рівнями після закінчення експерименту, нами було використано шкалу, що передбачає наступні рівні: низький, нижче середнього, середній, високий. Розподіл слухачів магістратури контрольної та експериментальної групи за якісними рівнями показав наступні результати щодо сформованості теоретичної складової управлінської компетентності в кінці експерименту: низький рівень КГ 15,2 %, ЕГ 0,0 %, нижче середнього КГ 56,5 %, ЕГ 6,4 %, середній КГ 26,1 %, ЕГ 66,0%, високий КГ 2,2 %, ЕГ 27,7 %; сформованості практичної складової управлінської компетентності: низький рівень КГ 4,3 %, ЕГ 0,0 %, нижче середнього КГ 4,3 %, ЕГ 2,1 %, середній КГ 54,3 %, ЕГ 46,8 %, високий КГ 21,7 %, ЕГ 51,1 %; інтегральна оцінка: низький КГ 4,3 %, ЕГ 0,0 %, нижче середнього КГ 41,3 %, ЕГ 4,3 %, середній КГ 45,7 %, ЕГ 51,1 %, високий КГ 8,7 %, ЕГ 44,7 %.

Показник Q критерія на рівні значущості 1,64 рівня 0,95 при розподілі слухачів магістратури контрольної та експериментальної групи за якісними рівнями на початку та в кінці експериментального дослідження показав

наступні результати: теоретична складова управлінської компетентності: низький рівень КГ -4,4800, ЕГ -72,9655, нижче середнього КГ -2,7863, ЕГ -8,3461, середній КГ -0,9568, ЕГ -6,9213, високий КГ -0,9703, ЕГ -3,2104; практична складова управлінської компетентності: низький рівень КГ -7,5242, ЕГ -62,2353, нижче середнього КГ -3,0730, ЕГ -17,7552, середній КГ 3,6403, ЕГ -3,3726, високий КГ 2,8178, ЕГ 6,4148; інтегральна оцінка: низький рівень КГ -6,9363, ЕГ -58,7778, нижче середнього КГ -0,0000, ЕГ -15,3793, середній КГ -2,2340, ЕГ -4,8337, високий КГ -1,5525, ЕГ -5,2336. Значення середнього балу для контрольної та експериментальної групи становить: теоретична складова управлінської компетентності КГ -0,8567, ЕГ -1,6985; практична складова управлінської компетентності КГ -1,6842, ЕГ -3,1495; інтегральна оцінка КГ -2,0926, ЕГ -6,8442.

3. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Таким чином, результати проведеного експериментального дослідження дають можливість зробити висновок щодо наявності в експериментальній групі достовірних змін переходу на вищій якісний рівень за усіма складовими (теоретичною, практичною, інтегральною) та про їх відсутність у контрольній групі, що підтверджує дієвість впровадженої авторської системи формування управлінської компетентності майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти.

Список використаних джерел

1. Вдовиченко Р. П. (2012). Управлінська компетентність керівника школи. Харків: Вид. група «Основа», 2007. 112 с.
2. Гладкова В. М. Професійне самовдосконалення менеджера освітнього закладу: методичні рекомендації. *Молодь і ринок*. 2012. Вересень № 9(92). С. 68–74.
3. Теоретичні і методичні засади моделювання фахової компетентності керівників закладів освіти: монографія / Г. В. Єльнікова, О. І. Зайченко, В. І. Маслов та ін. Київ Чернівці : Книги-XXI, 2010. 460 с.
4. Жигірь В. І. Теоретичні і методичні засади формування професійно-педагогічних компетентностей майбутніх менеджерів освіти : дис. ... д-ра. пед. наук : 13.00.04 / Бердянський держ. пед. ун-т. Бердянськ, 2015. 633 с.
5. Мармаза О. І. Система підвищення функціональної компетентності керівників загальноосвітніх закладів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / Нац. пед. ун-т ім. Драгоманова. Київ, 1998. 18 с.
6. Орлов А. И. Эконометрика. Ростов н/Д : Феникс, 2009. 276 с.

Reference

1. Vdovychenko R. P. (2007). *Upravlinska kompetentnist kerivnyka shkoly* [Managerial competence of a head teacher]. Kharkiv : Vyd. hrupa «Osnova», 2007. 112 p. [in Ukrainian]
2. Hladkova V. M. (2012). *Profesiine samovdoskonalennia menedzhera osvitnoho zakladu: metodychni rekomendatsii* [Professional self-improvement of a manager of an educational institution: methodical recommendations]. *Molod i rynek* [Youth and the market]. 2012. Veresen № 9(92). P. 68–74. [in Ukrainian]
3. *Teoretychni i metodychni zasady modeliuvannia fakhovoi kompetentnosti kerivnykiv zakladiv osvity: monohrafiia* [Theoretical and methodical principles of modeling professional competence of heads of educational institutions] / H. V. Yelnykova, O. I. Zaichenko, V. I. Maslov ta in. Kyiv Chernivtsi: Knyhy-XXI, 2010. 460 p. [in Ukrainian]
4. Zhyhir V. I. (2015). *Teoretychni i metodychni zasady formuvannia profesiino-pedahohichnykh kompetentnosti maibutnikh menedzheriv osvity* [Theoretical and methodical principles of formation of professional and pedagogical competences of future managers of education] : dys. ... d-ra. ped. nauk: 13.00.04. Berdianskyi derzh. ped. un-t. Berdiansk, 2015. 633 p. [in Ukrainian]
5. Marmaza O. I. (1998). *Systema pidvyshchennia funktsionalnoi kompetentnosti kerivnykiv zahalnoosvitnykh zakladiv* [The system of improving functional competence of heads of secondary institutions]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.01. Nats. ped. un-t im. Drahomanova. Kyiv, 1998. 18 p. [in Ukrainian]
6. Orlov A.I. (2009). *Ekonometryka* [Econometrics]. Rostov n/D : Fenyks, 2009. 276 p. [in Russian]

Iryna Darmanska. Experimental Verification of the Effectiveness of the System of Future Managers of Institutions of General Secondary Education Managerial Competence Formation

The article presents a pedagogical experiment conducted to verify the effectiveness of the system of forming the managerial competence of future managers of institutions of general secondary education on specialty 073 «Management» in the process of continuous professional training. The methodological basis of the system is based on the concept of succession and continuity of the formation of managerial competence of future managers of institutions of general secondary education, laws, rules, approaches, general and special principles of management. The developed system was implemented through the introduction of elements of the structural-functional model, general and special organizational and pedagogical conditions, innovative technologies, practical methods and techniques. The research covered estimation of the level of formation of the theoretical and practical components of managerial competence of future managers of institutions of general secondary education to check the effectiveness of the created system.

The author substantiates the concept and content of managerial competence, formulates the purpose of experimental research, general and partial hypotheses, describes the methods of mathematical statistics used to process data and determines estimation of the level of formation of managerial competence, also analyzes the stages of the conducted research. Percent distribution of questionnaire responses of the Master degree students of the control and experimental group; calculation indicators of qualitative levels of formation of theoretical and practical components of managerial competence, their integral evaluation at the beginning and at the end of the forming experiment; comparative dynamics of the formation of the components of managerial competence are presented. The results of the final control are described, which confirm the effectiveness of the developed system.

Key words: pedagogical experiment, managerial competence, stages of experimental research, competence formation.